

ТИПИ ЕНАНТІОСЕМІЇ В ЛІНГВІСТИЧНИХ ПРАЦЯХ

Різновиди енантіосемії неодноразово привертала увагу мовознавців. Цій проблемі присвячено чимало досліджень. Однак ґрунтовної системно описаної типології цього явища ми не знайшли в жодному з них.

У статті пропонуємо аналітичний огляд лінгвістичних праць, у яких уже частково розглядалося це питання на матеріалі різних мов, а також вибудовану на основі наших спостережень типологію енантіосемії за різними критеріями.

Підвалини для майбутніх класифікацій цього явища як лінгвістичної універсалії заклала теза В. І. Шерцля та Л. О. Булаховського про *неоднорідність енантіосемії* [23-24; 6, 75]. У свій час, німецький дослідник К. Абель у праці “Протилежні значення праслів” (Über den Gegensinn der Urworte) на матеріалі єгипетської мови висунув гіпотезу про *первинну енантіосемію* – енантіосемію як причину мовних змін [27], ґрунтовний аналіз якої здійснив в одній із своїх статей Б. Т. Ганєєв, зазначаючи, що первинна енантіосемія є наслідком потенційної семантичної дифузії слова, виникаючи на певному етапі його полісемантизації [8, 9-14]. Якщо екстраполювати положення К. Абеля на українську мову, то прикладом такої енантіосемії буде *псл. nikati*, яке, за визначенням авторів Етимологічного словника української мови, вже тоді, як і пізніше *др. никати, никнути*, мало два протилежних значення “схилитися” і “підніматися, з’являтися” [13, 368]. У сучасній українській мові в результаті приєднання до основи префіксів *з-* (рідше *із-*) та *ви-* маємо: *зникати / зникнути, розм. зникти, рідше ізникати / ізникнути, розм. ізникти* “переставати існувати, бути в наявності” і *виникати / виникнути* “зароджуючись, ставати дійсним, існуючим; з’являтися” [7, 142, 473].

Ураховуючи функціональні особливості слів з антонімічними значеннями в російській мові, Л. І. Клімова у своїй дисертаційній роботі розрізняє *номінативну* та *емоційно-оцінну енантіосемію* [15]. Слідом за нею Г. В. Яцківська, вивчаючи природу протиставлених семантичних компонентів у німецькій мові, розмежовує *оцінно не зумовлену (амбігуентну та амбівалентну)* і *оцінно зумовлену енантіосемію*. Особливістю амбігуентної енантіосемії (за ознакою невизначеності), вважає дослідниця, є факультативна реалізація протиставлених семантичних компонентів у контексті, яка відображає можливість існування протилежних точок зору на організацію простору, на напрямок руху, на помірний ступінь якості. У свою чергу, амбівалентна енантіосемія (за ознакою двоїни), особливістю якої є обов’язкова реалізація протиставлених семантичних компонентів у контексті, виражає: протилежність направленості відносно певної точки відліку (напр., просторової); протилежність результатів тієї самої дії; протилежність початку й кінця; протилежність каузації – ліквідації [26].

О. М. Соколов на матеріалі російської та болгарської мов вивчає *дієслівну енантіосемію* і її вияви, коли антонімічна протилежність визначається різноманітною емоційно-експресивною оцінкою, а також типологію *словотвірної енантіосемії* за певною роллю, яку відіграють афікси в утворенні полярних значень лексем, диференціюючи такі різновиди протиставлення: 1) афікси не беруть участь у семантичному протиставленні; 2) афікси беруть опосередковану участь в антонімічному протиставленні мотиваторів; 3) афікси у протиставлених мотиваторах розрізняються за значеннями, які не мають антонімічного характеру; 4) енантіосемія семантичних варіантів слова виникає завдяки енантіосемії афіксів. Можливі й такі прояви енантіосемії, коли, поряд із відмінностями префіксальних значень, не збігаються за значенням і мотиватори, у зв’язку з чим можуть бути виділені внутрішньолексемні антоніми, які протиставляються лише за ознакою антонімічності двох сем. На думку О. М. Соколова, це і є енантіосемія в прямому значенні слова. Але існують також протиставлення, семантико-антонімічні відмінності між якими доповнюються відмінностями інших сем [18, 91, 95-96]. Подальше вивчення дієслівної енантіосемії у напрямі класифікаційної конкретизації здійснює Л. Є. Безсонова, яка на матеріалі сучасної російської мови вирізняє *дієслівну префіксальну енантіосемію*, структуруючи її на *лексичну, граматичну та емоційно-експресивну* [2].

Г. О. Федоренко, опираючись на праці Г. В. Яцківської, Л. І. Клімової, О. М. Соколова та Л. Є. Безсонової, до семантико-структурних типів енантіосемії відносить *лексичну* (напр.: *палити* “знищувати вогнем” – деструктивна дія і *діал.* “випалювати цеглу, гончарні вироби і т. ін.” – конструктивна дія), *афіксальну* (напр.: *завозити* “відвозити куди-небудь далеко” і “привозити куди-небудь здалека”) та *емоційно-експресивну енантіосемію* (напр.: *заст. честити* “виявляти до кого-небудь шану, почесі” і “лаяти кого-небудь за щось”), зазначаючи при цьому, що енантіосемія в українській мові найкраще виявляється у дієслів та прикметників і рідше у іменників та прислівників [20, 61-123].

Розширення кола дослідницьких проблем спонукало мовознавців до вивчення цієї лінгвістичної універсалиї і на матеріалі іменників російської мови, що також дало підстави розрізняти *енантіосемію лексико-граматичного* та *словотвірного* типів. На думку О. Х. Жаркової, внутрішньолексемні відмінності, що ґрунтуються на граматичному протиставленні, виявляють себе як семантична поляризація у межах однієї форми. Такі випадки дослідниця відносить до сфери “прихованої граматики”, оскільки лексико-граматична поляризація не має формального вираження, а приховані внутрішні форми відмінностей експлікуються лише на синтаксичному рівні. О. Х. Жаркова зазначає також, що дистрибутивні значення в таких випадках мають альтернативу для свого вираження – форми множини та однини іменників, які можуть бути взаємозамінними, що пов’язано із синкретизмом [14].

Розрізнення *лексичної* і *словотвірної енантіосемії* у контексті проблеми розмежування лексичної і словотвірної синонімії та омонімії дає Е.О.Балаликіна. Дослідниця лексичну енантіосемію кваліфікує як тип семантичних відношень однозвучних лексичних одиниць, що виражають протилежні значення, зазначаючи, що в лінгвістичній літературі енантіосемію асоціюють із виявом контрастності значень того самого слова. Словотвірна енантіосемія – це енантіосемія словотвірних типів, які за тих самих словотвірних зв’язків за допомогою певних морфем (енантіоморфем) виражають протилежні словотвірні значення [1, 178-179].

Деякі мовознавці описують такі різновиди енантіосемії, як: *історична* (коли поряд із старою семантикою в слові розвивається нова) та *мовленнева* (показником якої виступає інтонація, зокрема наявність суперечності між прямим значенням слова і значенням інтонації, з якою це слово вимовляється). Найбільшу здатність до розвитку мовленнєвої енантіосемії, за спостереженням Н. Н. Плющ, мають слова, що виражають ставлення мовця до предмета розмови, суб’єктивну оцінку повідомлюваного. Це і слова, що позначають емоції (*радість, щастя, страшно, весело*), і слова, що позначають узагальнену оцінку (*добре, гарно, красиво*), і модальні слова, у яких розрізнявачем антонімічних значень виступає інтонаційна структура. Так, у відповідь на зауваження “*Розумний хлопець*”, зазначає дослідниця, можна повторити слово *розумний*, вимовивши його з нейтральним тембром, зі спадним тоном, що сприймається як констатація позитивної риси людини. Якщо ж це саме слово вимовити з висхідно-спадним тоном разом із сповільненням темпу вимови та заміною тембру (дрижанням голосу), тобто з інтонацією зневаги, презирства, то слово набуде протилежного значення. У цьому випадку лексичне значення суперечить інтонаційному [17, 46-47].

Мовну (історичну) і *мовленнєву* (як результат прагматичної настанови, в основі якої лежить поляризація значень, контрадикторність в емоційно-оцінному аспекті, ускладнення семантичної структури відповідних лексичних або фразеологічних одиниць у тому чи іншому контексті) й відповідно *власне семантичну* і *конотативну енантіосемію* розрізняє також М. М. Донець. При цьому автор зазначає, що в усно-розмовному мовленні актуалізатором протилежного значення є відповідний інтонаційний контур, просодична організація висловлювання, а в письмовому мовленні конотативну картину слова, що розвиває в контексті протилежне оцінне значення, а отже, і висловлювання в цілому, допомагають прояснити конотативні маркери: модальні частки, вказівні займенники, синтаксичне оформлення, із графічних засобів – лапки [10, 17-20].

Класифікацію різновидів енантіосемії як такої, що є проблемною для перекладу, подає М. Ю. Бродський. Передусім дослідник розрізняє *мовну* і *мовленнєву*, або *емоційно-оцінну* (не фіксується словниками, а виникає під час певного інтонаційного оформлення фрази), *енантіосемію*; далі в межах мовної енантіосемії – диференціює *лексичну* (і відповідно *енантіолексеми, енантіосемічні слова*), *фразеологічну* (виявляється в численних фразеологізмах) та *граматичну* (і відповідно *енантіограмеми*) *енантіосемію*. У свою чергу, лексичну енантіосемію М. Ю. Бродський поділяє на *синхронну внутрішньомовну* (описана найповніше), *синхронну міжмовну* (описана лише частково, в основному на матеріалі слов’янських мов), *діахронну внутрішньомовну* (розкриває зміни значення слова до протилежного, які відбуваються з плином часу) та *діахронну міжмовну* (коли нейтральне значення, запозичене з мови джерела двома різними мовами, з часом оформлюється як два протилежних значення) *енантіосемію*. До синхронної внутрішньомовної енантіосемії автор відносить *внутрішньодіалектну* та *міжваріантну*. Остання інколи виявляється в межах фразеологічної енантіосемії. У межах граматичної енантіосемії дослідник розрізняє *синтаксичну* та *морфологічну*, або *енантіосемію частин мови*, наголошуючи на тому, що є мовознавці, які до граматичної енантіосемії відносять поєднання в одній лексемі за різних конкретних умов доконаного і недоконаного видів, перехідності й неперехідності у дієслів, однини й множини, конкретності й абстрактності, граматичної категорії істот і неістот, поєднання в одній формі значень чоловічого й жіночого роду в іменників, ознак якості й відносності в прикметниках. М. Ю. Бродський розглядає також випадки *енантіосемії, що виявляється на текстовому рівні* (зокрема енантіосемічної інтерпретації євангельських текстів), яка майже зовсім не досліджена [5, 6-15].

Семантичну диференціацію *лексичних та фразеологічних енантіосемів* сучасної болгарської мови зустрічаємо в дисертаційному дослідженні В. С. Червоножки, яка розмежовує енантіосемічні слова та фразеологізми за трьома критеріями: 1) за різними типами (видами) протилежності, унаслідок чого диференціюються такі типи енантіосемії: а) *векторний* (значення співвідносяться з різними денотатами і виражають певну спрямованість: “викликати позитивні – негативні емоції”, “реалізація позитивних – негативних намірів”, “відчувати позитивні – негативні емоції”); б) *градуальний* (протилежні значення співвідносяться з різними денотатами, а диференційні семи у структурах таких значень виражають “мінімальний – максимальний ступінь вияву ознаки предмета або дії”, “початок – завершення дії”); в) *комплементарний* (протилежні значення співвідносяться з різними денотатами і виражають комплементарні ознаки, які не мають проміжних ступенів вияву, в результаті чого заперечення однієї з них веде до ствердження іншої: “реалізація – нереалізація дії”, “навіть ознаки – її відсутність”, “вираження ствердження – заперечення чогось”, “реальний – уявний, розрахований на зовнішній ефект”, “бути – не бути потрібним”, “мати авторитет, довіру – не мати авторитету, довіри”); г) *конверсивний* (відображають ту саму денотативну ситуацію з протилежних боків: “набувати властивості, якості – надавати цю властивість, якість”, “передача чогось – отримання чогось”, “ситуації, пов’язані зі стосунками людей у суспільстві”); 2) за різним характером зв’язку значень мовних одиниць з явищами дійсності, на основі якого здійснюється поділ на *номінативну та емоційно-оцінну* (протиставляються полярні емоційно-оцінні елементи значень мовних одиниць) *енантіосемію*; 3) за характером полярних сем у структурах протилежних значень енантіосемів, унаслідок чого виявляються семантичні типи цих мовних одиниць у межах номінативної та емоційно-оцінної енантіосемії та групах енантіосемічних одиниць за типами протилежності [22, 6-9].

Ще один типологічний різновид енантіосемії – *оказіональну енантіосемію* як іронічне заперечення, або антифразис, тобто експресивне вживання мовного вираження в протилежному сенсі вирізняє О. Д. Шмельов [25, 58]. Два різновиди *енантіосемії* – *нейтральну лексичну та експресивну* виділяє Н. І. Бойко. Якщо для нейтральної лексичної енантіосемії, зазначає дослідник, характерна поляризація денотативних сем, то для експресивної – конотативних. У художніх контекстах експресивна енантіосемія належить до чинників функціональної модифікації емотивно-оцінних значенневих планів (варіювання в межах контексту між емотивно-оцінним “+” та “-”) та виразних механізмів експресивізації нейтральних слів, які внаслідок кореляції мікрокомпонентів семантичної структури беруть активну участь у формуванні експресивних контекстів, передають значно більше аксіологічної інформації. Пор., напр.: ... *собі оцю гробницю збудував, щоб славили народи незчисленні* (Леся Українка) і *Хівяр славить Пріську на всю Мар’янівку: і сьака, і така, і нетіпанка, і нечепуруха!* (Панас Мирний) [3; 4].

Емоційно-оцінну (аксіологічну) енантіосемію на матеріалі американського студентського сленгу як особливий різновид енантіосемії, що поєднує в семантичній структурі слова протилежні за оцінним знаком аксіологічні значення, розглядає В. О. Дорда, зауважуючи, що полярність лексичного значення при аксіологічній енантіосемії передбачає співвіднесеність актуалізованих сем. Протиставлення відбувається лише на основі оцінних сем, що входять до ядерної чи периферійної частини лексичного значення. Здебільшого в таких випадках лінгвістичною основою аксіологічної енантіосемії виступає іронія [11, 41-42]. У свій час як самостійний різновид енантіосемії – *оцінну енантіосемію* у її співвіднесеності з *енантіоколотемією* розглядав В. І. Говердовський [9, 24-25].

О. О. Тараненко зазначає, що енантіосемія виявляється на різних мовних рівнях – лексичному (як прямий безпосередній розвиток нового значення слова, яке стає протилежним вихідному; як розходження, поляризація двох похідних значень на основі спільного “нейтрального”; як опосередкований розвиток протилежного значення – через проміжний етап лексичного значення, граматичної форми або словотвірного деривата вихідної одиниці, семантика яких здатна певною мірою нейтралізувати таку протилежну спрямованість, напр.: *круча* “високий стрімкий берег” і “глибоке місце в річці”), фразеологічному (виявляється як антифразис з можливим наступним затемненням вихідного значення, напр.: *скатертю дорога* як побажання забиратися геть і первісне побажання щасливої дороги), граматичному (*граматична енантіосемія* – виявляється в префіксальних дієсловах та їх дериватах унаслідок наявності протилежних значень у самих префіксів, спрямованості дії на різні об’єкти, напр.: *за...* “початок” і “завершеність / результативність дії”, зокрема у слові *забризкати: дощ забризкав і дощ забризкав землю*), синтаксичному (виявляється, напр.: по лінії категорії модальності, зокрема від значення впевненості до припущення у вставних словах: *(на)певно* при *певний* “точний, достовірний”; по лінії суб’єктно-об’єктних відношень, амфіболії, відношень мети і причини), на рівні морфологічних значень (виявляється, напр., у формуванні двовидових дієслів – *женити*, у переходах між активним і пасивним значеннями – *підозрілий* “якого підозрюють” > “який

підозрює”). Дослідник вирізняє також *лексико-синтаксичну енантіосемію*, що виявляється в тих випадках, коли разом із зміною на протилежне того чи іншого суб’єктно-об’єктного відношення змінюється і лексичне значення відповідного слова (конверсія, каузативні дієслова) [19, 158-159].

Сучасні дослідники розмежовують також *енантіосемію: інгерентну* (реалізується в поєднанні значень у слові, що знаходить відображення в словниках) та *адгерентну* (не відображена в словниках, демонструє зміну конотації, здебільшого супроводжується іронією) [21]; *повну і часткову (актантну, конотативну)*, що ґрунтується на різноспрямованості прагматичних компонентів) [12]. О. В. Маркасова як окремий тип розглядає *риторичну енантіосемію* – випадки конфліктного поєднання в слові (словосполученні, реченні) різноспрямованих комунікативних настанов (контактновстановлювальної, конструктивної і деструктивно-агресивної), коли семантика одиниці (включаючи оцінний складник) не змінюється [16, 353-354].

Отже, враховуючи попередній досвід наукових пошуків, спробуємо систематизувати розрінені й неузгоджені між собою класифікаційні різновиди енантіосемії (енантіонімії). Відтак пропонуємо диференціювати типологічні різновиди енантіосемії за кількома критеріями:

1) причина – наслідок мовних змін (*первинна – вторинна енантіосемія*);

2) мовна система – взаємодія мовних систем (*внутрішньомовна – міжмовна енантіосемія*). Обидва типи додатково ще різняться за критерієм діакронії – синхронії (*діакронна / історична – синхронна енантіосемія*);

3) система як сукупність структурних елементів – реалізація системи (*мовна – мовленнєва / контекстуальна / текстова енантіосемія*). У свою чергу, мовну енантіосемію розмежовуємо: а) за мовнорівневим статусом (*лексична – фразеологічна – словотвірна – морфемна – граматична – морфологічна – синтаксична – комбінована*); б) за мовнолектним статусом (*загальномовна / узуальна – діалектна – термінологічна*); в) за аксіологічним потенціалом (*нейтральна – раціонально-оцінна*); г) за характером зв’язку значень мовних одиниць з явищами дійсності – *номінативна / власне семантична*. Мовленнєву / контекстуальну / текстову енантіосемію диференціюємо: а) за додатковим інформаційним обсягом – *конотативна (власне емоційно-оцінна / оцінна / аксіологічна – емоційно-експресивно-оцінна / експресивна – стилістична)*; б) за особливостями організації людської психіки – *амбівалентна*; в) за фактором випадковості – *оказіональна*; г) за комунікативною настановою – *риторична*;

4) за кодифікаційним критерієм (*інгерентна – адгерентна енантіосемія*);

5) за ступенем вияву (*повна – часткова – експліцитна – імпліцитна енантіосемія*);

6) за характером протилежності (*векторна – градуальна – комплементарна – конверсивна енантіосемія*).

Кожен із типів енантіосемії має свої різновиди, які вимагають окремого дослідження. У перспективі подальших пошуків – детальний опис кожного з типологічних різновидів енантіосемії з аналізом мовного матеріалу.

Список використаних джерел

1. Балалыкина Э. А. Словообразовательная энантисемия в кругу смежных явлений // Русский язык: исторические судьбы и современность: Сб. тезисов междунар. конгресса 13–16 марта, 2001 г. – М.: МГУ, 2001. – С. 178-179.
2. Бессонова Л. Е. Глагольная префиксальная энантисемия в русском языке: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Днепропетровский госун-т. – Днепропетровск, 1983. – 25 с.
3. Бойко Н. І. Експресивна енантіосемія в сучасній українській літературній мові // Наука і сучасність: Зб. наук. пр. НПУ ім. М.П.Драгоманова. – К.: Логос, 1999. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 170-180.
4. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: проблеми семантики і функціонування: Автореф. дис. ... докт. філол. наук: 10.02.01 / Інститут української мови НАН України. – К., 2006. – 36 с.
5. Бродский М. Ю. Энантисемия как переводческая проблема // Перевод и межкультурная коммуникация: Мат-лы II научн.-практич. конф. – Екатеринбург: Ин-т междунар. связей, 2001. – С. 6-15.
6. Булаховский Л. А. Введение в языкознание. – М.: Просвещение, 1954. – Ч. II. – 173 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2007. – 1736 с.
8. Ганеев Б. Г. Первоначальная энантисемия и диффузность в языке // Вестник Оренбургского гос. ун-та. – 2003. – № 4. – С. 9-14.
9. Говердовский В. И. Коннотемная структура слова. – Харьков: Выща школа, 1989. – 95 с.

10. Донець М. М. Історія та лінгвістичний статус поняття “енантіосемія” // Вісник Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія. – 2008. – Вип. – 53. – № 798. – С. 17-20.
11. Дорда В. О. Аксиологічні аспекти студентського сленгу США // Вісник СумДУ. – 2006. – № 11(95). – Т. 2. – С. 39-43.
12. Ермакова О. П. Существует ли в русском языке энантиосемия как регулярное явление? Вспоминая общую этимологию начала и конца // Логический анализ языка. – М.: Индрик, 2002. – С. 61-68.
13. Жаркова Е. Х. Энантиосемия лексико-грамматического и словообразовательного типа в кругу смежных явлений (на материале имен существительных русского языка): Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Университет дружбы народов. – М., 1988. – 14 с.
14. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – К.: Наукова думка, 1982. – Т. 1. – 631 с.
15. Климова Л. И. Антонимические значения полисемичных слов в современном русском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – М., 1975. – 22 с.
16. Маркасова Е. В. Риторическая энантиосемия в корпусе русского языка повседневного общения “один речевой день” // Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии: По мат-лам ежегодн. междунар. конф. “Диалог”. – М.: РГГУ, 2008. – Вып. 7 (14). – С. 352-356.
17. Плющ Н. Н. Слово у мові і мовленні (явище мовленнєвої енантіосемії) // Культура слова. – 1988. – Вип. 34. – С. 45-47.
18. Соколов О. М. Про дієслівну енантіосемію в російській та болгарській мовах // Проблеми слов'язнавства. – 1980. – Вип. 21. – С. 90-97.
19. Тараненко О.О. Енантіосемія // Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – С. 158-159.
20. Федоренко Т. А. Энантиосемия в современном украинском языке: Дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.02 / Институт языковедения им. А. А. Потебни АН УССР. – К., 1989. – 159 с.
21. Цоллер В. Н. Эмоционально-оценочная энантиосемия в русском языке // Филологические науки. – 2000. – № 4. – С. 56–65.
22. Червоножка В. С. Енантіосемія в сучасній болгарській мові: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.03 / Інститут української мови НАН України, 2002. – К. – 20 с.
23. Шерцль В. И. О словахъ съ противоположными значеніями (или о такъ называемой энантиосеміи) // Филологическія записки. – 1883. – Вып. V–VI. – С. 1-39.
24. Шерцль В. И. О словахъ съ противоположными значеніями (или о такъ называемой энантиосеміи) (Окончаніе) // Филологическія записки. – 1884. – Вып. I. – С. 41-84.
25. Шмелёв А. Д. Когнитивные и коммуникативные источники энантиосемии // Когнитивные стили коммуникации. Теории и прикладные модели: Докл. междунар. конф. 20-25 сентября 2004 г., Крым, Партенит. – Симферополь: Изд-во ТНУ им. В.И.Вернадского, 2004. – С. 57-59.
26. Яцковская Г. В. Энантиосемия в современном немецком языке: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – М., 1977. – 16 с.
27. Abel C. Über den Gegensinn der Urworte. – Leipzig: Verlag von Wilhelm Friedrich, 1884. – 65 s.

Анотація. У статті здійснено аналітичний огляд лінгвістичних праць із проблеми типологічних різновидів енантіосемії, які вже розглядалися у наукових працях вітчизняних та зарубіжних мовознавців на матеріалі різних мов. Ураховуючи попередній досвід наукових пошуків, пропонуємо власну типологію цього явища за кількома критеріями.

Ключові слова: енантіосемія, лексичне значення, універсалія, типологія.

Summary. The analytic observation of linguistic works concerning the typological variation's problem of enantiosemy which have been already examined in scientific works of our and foreign linguists on the basis of different languages was made in this article. Using the previous experience of scientific researches we propose our own typology of this phenomenon by several features.

Key words: enantiosemy, lexical meaning, universalization, typology.